

Når uheldet er ude

*Af professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet*

I de sidste 10 år har antallet af konkurser her i landet groft sagt været nogenlunde stabilt. Det er naturligvis udtryk for at erhvervslivet generelt har det godt – ikke bare herhjemme, men også i udlandet. Alligevel er det trist hver gang, der indtræder en konkurs. Ikke blot er et måske spændende og potentielt nyskabende virksomhedsprojekt kuldsejlet, det efterlader også meget ofte en række personer med penge i klemme. En hel kædereaktion kan blive resultatet af en enkelt konkurs: en underleverandør går konkurs og kan ikke længere levere de produkter, virksomheden skal bruge for at kunne tjene penge til at dække sine kreditorer, som igen er afhængige af at få deres betaling, så de også kan betale deres kreditorer o.s.v. Herudover rammes medarbejderne, der måske mister deres arbejdsplads, skattevæsenet får ikke sine penge o.s.v.

Men hvis skyld er det, hvis en virksomhed går konkurs? Som det gerne skulle være fremgået af det netop skrevne behøver det ikke at være nogen persons skyld. Et uheldigt sammenfald af omstændigheder kan ryste selv solide virksomheder – og er virksomheden i forvejen skrøbelig, skal der ikke så mange ydre omstændigheder til før virksomheden er en saga blot.

Kan man så ikke blot gøre ejerne ansvarlige og få dem til at punge ud? Som de fleste ved er en af de helt store fordele ved at drive virksomhed i selskabsform netop den begrænsede hæftelse. De krav, der retter sig mod selskabet, kan således kun gøres gældende mod dette, og ejer virksomheden ikke særligt mange aktiver, er der ikke noget at gøre – beløbet, man måtte have til gode, er tabt, eller i hvert fald kraftigt beskåret, uanset hvor mange Rolls Royce'ere ejerne måtte køre rundt i.

Lige så individuelle årsagerne til en konkurs kan være lige så stor forskydning kan der være i det tidsmæssige forløb: hvornår opdager ledelsen (direktionen og bestyrelsen), at det er helt galt fat med økonomien? Og når de har opdaget dette – hvor stor en frist kan man da give dem, før de har pligt til at kaste håndklædet i ringen?

Retspraksis såvel som lovgivningen viser, at det er ledelsen, der har ansvaret for at holde øjet med selskabets finansielle status – herunder ikke mindst om der til enhver tid er det fornødne kapitalberedskab, så selskabet indenfor en overskuelig tid kan betale sine regninger efterhånden som de forfalder. Opdager ledelsen pludselig, at den burde have drejet nøglen om for længst, kan den naturligvis ikke bare fortsætte driften som om intet var hændt. Opdager ledelsen på den anden side slet ikke, at pengene er smuldret mellem hænderne på den, kan det være lige så bebrejdselsværdigt.

Udover den generelle pligt til at varetage selskabets interesser, kan man – lidt forenklet – sige at ledelsen har pligt til ikke at fortsætte driften af selskabet udover »håbløshedstidspunktet« som det hedder i en gammel dom.

Når dette tidspunkt er nået, er det heller ikke tilladt for ledelsen at fortsætte med at modtage varer købt på kredit eller forudbetalinger.

Undlader ledelsen at tage effektive skridt til at hindre f.eks. modtagelse af forudbetalinger, selvom ledelsesmedlemmerne godt ved – eller i hvert fald klart burde have indset – at det nu kun er spørgsmål om kort tid, så handler det blot om at være sidste mand der skal lukke og slukke, står det enkelte medlem af ledelsen i en uheldig situation. Nu kan nemlig den kunde, der har betalt forud for en vare, eller den leverandør, der har leveret på kredit, med meget ret hævde, at de nu ikke bare er uheldige, men ligefrem er ofre for svindelagtige eller uduelige ledelsesmedlemmer, som har påført dem et tab. Er det tilfældet er kunden ikke bare henvist til at anmelde sit krav i konkursboet, men vil kunne kræve erstatning for sit tab af det enkelte ledelsesmedlems egen personlige formue.

Selvom det er udmærket, at man f.eks. som kreditgiver eller kunde har mulighed for at kræve erstatning, når det er gået galt, og man har tabt sine penge, så er det nu engang bedre helt at undgå at tabe dem fra første færd. Og det bedste hele af det hele er, at kuren er ret enkel. Vælger man at forudbetale for noget som helst – og det er vanskeligt at se, hvilket legitime formål en virksomhed kan have med at kræve forudbetaling af sine kunder – medmindre der er tale om en vare, der f.eks. skal tilpasses individuelt – vælger man samtidig at give sig skæbnen i vold. Vælger man at lade være med at forudbetale, men venter med at betale til man samtidig kan få udleveret varen – ja så har man ingen problemer i relation til sælgers konkurs (udover at det i sådanne tilfælde kan være vanskeligt senere at reklamere over mangler ved varer der er købt af det senere konkursbo.) Støder man på sælgere der insisterer på at få pengene (lang tid) i forvejen - som det f.eks. er tilfældet når man rejser med SAS – ja så kan man vælge at handle med dem alligevel, velvidende at man risikerer at alle pengene er tabt i tilfælde af en konkurs.

Er man leverandør kan situationen være lidt vanskeligere. Ganske vist kan man teoretisk lade være med at sælge sine varer på kredit, men så er det ikke sikkert, at man sælger så mange. Mange leverandører, der har ordrer af en vis størrelse fra en virksomhed kan derfor vælge at indhente virksomhedens seneste årsregnskab. Selvom dette er lovligt og retvisende (hvad de forhåbentlig plejer at være), kan leverandøren selvfølgelig ikke se om virksomheden risikerer at gå konkurs indenfor det næste års tid, men leverandøren kan dog få en rimelig fornemmelse af virksomhedens økonomiske indgangssituation til det indeværende år, samt en fornemmelse af hvilken type virksomhed, der er tale om og hvorledes den historisk har klaret sig. Skulle regnskabet være fejlbehæftet vil dette enten fremgå af revisors påtegning eller også har revisor overset fejlen (eller bevidst undladt at skrive om fejlene) og i så fald vil man (såfremt også de øvrige erstatningsretlige betingelser er til stede.) i givet fald kunne sagsøge revisor for mangelfuld revision.